

אחד אילן הנטוע בתוך שדה שלו, ונופו נוטה לתוך שדה של חבירו, ואחד אילן הסמוך בתוך שש עשרה אמה למיצר [לגבול] שלו עם חבירו, ונמצא שהוא יונק משדה חבירו, הרי זה מביא ממנו בכורים, ואף קורא את מקרא הבכורים, (1) שעל מנת

כן הנחיל יהושע את הארץ שלא יקפידו על כך. (2)
ותיקשי לרבי יוחנן שהוא אמורא מברייטא זו דעשרה תנאים, דמשמע: עשרה תנאים התנה ולא יותר! ?

1. הוא מה שאמרה תורה [דברים כו]: ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארץ אשר ה' אלהיך נתן לך ושמת בטנא, והלכת אל המקום ... וענית ואמרת לפני ה' אלהיך: ארמי אוכד אבי וירד מצרימה ... ועתה הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה אשר נתתה לי ה".

2. ביאור התקנה:

א. גרסינן בבבא בתרא כו ב: "אמר עולא אילן הסמוך למצר [גבול של חבירו] בתוך שש עשרה אמה [שהוא שיעור היניקה של האילן] גולן הוא, ואין מביאין ממנו בכורים; וכן אמר רב דימי בשם רבי יוחנן שם כז ב.

ושם כז ב: כי אתא רבין אמר רבי יוחנן: "אחד אילן הסמוך למיצר, ואחד אילן הנוטה, מביא וקורא, שעל מנת כן הנחיל יהושע לישראל את הארץ".

ובתוספות כו ב כתבו שני פירושים, בטעמו של עולא:

האחד [בשם ר"ח]: לכן אינו מביא בכורים, משום שגול הוא, ואין מביאין גול על גבי המזבח, שנאמר: "אני ה' שונא גול בעולה"; וכתבו התוספות, שלפי פירוש זה אין הלכה כעולא, ומשום שדבריו תלויים במחלוקת רבנן ורבי יוסי, וכפי שביארו שם, ואנן קיימא לן שאין צריך להרחיק [ואפילו בלי תקנת יהושע].

השני [בשם רש"י], שכתב בדף כו ב: "אין מביאין ממנו בכורים, אין צריך להביא ממנו בכורים, דבעינן: "אשר תביא מארץ": לעולם אין איסור לסמוך למיצר של חבירו, אלא שמכל

מקום אין מביאים ביכורים, כי היות ויונק האילן משדה חבירו, אין מתקיים כאן מה שנאמר בבכורים: "אשר תביא מארץ".

והוסיפו התוספות: "ולקמן דאמר: אילן הסמוך מביא וקורא, שעל מנת כן הנחיל יהושע את הארץ [לפירוש רש"י], אין הכוונה שעל מנת כן הנחיל שיהא מותר לסמוך דבלאו הכי שרי [לרש"י], אלא על מנת כן הנחיל שיהא חשוב כמו "מארץ" ויכול לומר [במקרא הבכורים]: "מן האדמה אשר נתתה לי".

ומשמע מדבריהם, שלפי הר"ח, היתה תקנת יהושע להתיר לינוק משדה חבירו, ואם כן אף דברי רבין בשם רבי יוחנן אינו כהלכה, דלפי מה דקיימא לן כרבי יוסי, אין צריך לתקנת יהושע.

והמאירי כתב כאן: לענין בכורים אמרה תורה "בכורי אדמתך", דהיינו עד שיהיו כל הגידולים מאדמתך, ומכל מקום כל שהאילן כולו באדמתו, ואף על פי שהוא סמוך למצר חבירו או נוטה לשדה חבירו, מביא וקורא, ואף על פי שהיה חייב להרחיק, שעל מנת כן הנחיל יהושע את הארץ; וראה עוד ברמב"ם [בכורים ב יא]: "ואם היה האילן סמוך למצר חבירו, או נוטה לשדה חבירו אף על פי שחייב להרחיק, הרי זה מביא ממנו וקורא, שעל מנת כן הנחיל יהושע את הארץ".

ונמצאו שלש שיטות בביאור התקנה:

שיטת הר"ח כפי שהבינוהו התוספות: בלי תקנת יהושע צריך להרחיק, ואם לא הרחיק אינו מביא ביכורים, בא יהושע והתיר שלא להרחיק, וממילא מביא ביכורים; וכל זה שלא כהלכה,